

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
Ректор Національного університету
цивільного захисту України
генерал-майор

Ігор ТОЛОК

28 березня 2025 року

ПРОГРАМА

вступних випробувань для здобуття освітнього ступеня магістр
за освітньо-професійними програмами «Пожежна безпека», «Управління
пожежною безпекою» спеціальності К8 «Пожежна безпека»

Вступ

Програми вступних випробувань розроблені Приймальною комісією Національного університету цивільного захисту України (далі – НУЦЗ України) відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році, затвердженого наказом МОН від 10.02.2025 №168, Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Національному університеті цивільного захисту України в 2025 році, та з врахуванням положень стандарту вищої освіти за спеціальністю 261 "Пожежна безпека" галузі знань 26 "Цивільна безпека" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 року №1169.

Вступні випробування включають:

1. фаховий залік (для вступників, які здобули ступінь бакалавра або магістра за іншою спеціальністю);
2. фаховий іспит;
3. єдиний вступний іспит (іноземна мова).

Єдиний вступний іспит з іноземної мови складається у формі зовнішнього незалежного оцінювання. Категорія осіб, які мають право складати співбесіду з іноземної мови в університеті (замість ЄВІ), визначена в Правилах прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Національному університеті цивільного захисту України в 2025 році. Програма співбесіди з іноземної мови розробляється приймальною комісією окремо та розміщується на сайті університету.

Відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Національному університеті цивільного захисту України в 2025 році конкурсний бал:

для конкурсного відбору на навчання для здобуття ступеня магістра за державним замовленням дорівнює оцінці з фахового іспиту (за шкалою від 100 до 200 балів);

для конкурсного відбору на навчання для здобуття ступеня магістра за кошти фізичних та/або юридичних осіб розраховується за такою формулою:

$$\text{Конкурсний бал (КБ)} = 0,2 \times \text{П1} + 0,2 \times \text{П2} + 0,6 \times \text{П3},$$

де

П1 – оцінка тесту загальної навчальної компетентності ЄВІ;

П2 – оцінка тесту з іноземної мови ЄВІ;

П3 – оцінка фахового іспиту.

Оцінка співбесіди з іноземної мови замість обох компонентів ЄВІ враховується в конкурсному балі з коефіцієнтом 0,4.

ПРОГРАМА
фахового заліку
(для вступників, які здобули ступінь бакалавра або магістра за іншою спеціальністю)

Фаховий залік з кандидатами на навчання, які здобули ступінь бакалавра або магістра за іншою спеціальністю проводиться з метою оцінки у них рівня теоретичних знань, практичних умінь та навичок з фаху, що відповідають ступеню бакалавра за спеціальністю К8 "Пожежна безпека". В разі неуспішного складання фахового заліку вступник не допускається до подальшого складання фахового іспиту.

Фаховий залік проводиться фаховою атестаційною комісією з використанням двох теоретичних питань. В разі необхідності членами фахової атестаційної комісії можуть бути задані додаткові запитання. Час на підготовку до усної відповіді складає 20-30 хвилин.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ФАХОВОГО ЗАЛІКУ

Теоретична підготовка кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за 2-х бальною шкалою за наступними критеріями:

Оцінка	Критерії
зараховано	Кандидат на навчання повністю, логічно і послідовно надав відповідь на запитання, пов'язуючи теорію з практикою, виявив вміння самостійно аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал, не допускаючи помилок.
не зараховано	Кандидат на навчання засвоїв тільки основний матеріал, не знає окремих положень, допускає неточності у відповіді. Не вміє достатньо чітко сформулювати окремі положення, порушує послідовність у викладанні матеріалу. Має певні труднощі у пов'язанні теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ЗАЛІК

1. Пожежні рукава.
2. Рукавне обладнання.
3. Ручні та переносні пожежні стволи та монітори.
4. Переносні пожежні драбини. Немеханізований пожежний інструмент.
5. Газодимозахисна служба в підрозділах ДСНС України.
6. Класифікація засобів індивідуального захисту органів дихання (ЗІЗОД).
7. Будова та принцип роботи апаратів на стисненому повітрі (АСП).
8. Розрахунки тиску та часу виходу ланки при роботі в АСП.

Рекомендована література

- *Наказ МВС України №25 від 15.01.2018 «Про затвердження Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників».*
- *Наказ ДСНС України №760 від 26.12.2024 «Методичні рекомендації з експлуатації та ремонту пожежних рукавів в пожежно-рятувальних підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій».*
- *Положення про газодимозахисну службу Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Наказ ДСНС № 870 від 31.10.2023 р..*
- *Основи створення та експлуатації засобів індивідуального захисту / [Стрілець В.М., Ковальов П.А., Бородич П.Ю., Росоха С.В.] – Харків : НУЦЗУ, 2014. – 360 с.*
- *Коленов О.М., Безуглов О.Є., Іщук В.М. Первинна підготовка рятувальника: навчальний посібник /О.М. Коленов, О.Є. Безуглов, В.М. Іщук. – Х.: НУЦЗУ, 2013. – 455 с.*

9. Безводопровідне протипожежне водопостачання. Протипожежне водопостачання в умовах воєнного стану.

10. Внутрішній протипожежний водопровід.

11. Насосно-рукавні системи.

12. Контроль за станом систем протипожежного водопостачання.

Рекомендована література

- *1. Спеціальне водопостачання: Практикум / О.А. Петухова, С.А. Горносталь, Ю.В. Уваров. - Х.: ХНАДУ, 2015. – 108 с.*
- *2. Внутрішній водопровід та каналізація. Частина I. Проектування. Частина II. Будівництво. ДБН В.2.5-64:2012. – [Чинний від 01-03-13]. – К.: Держбуд України, 2013. – 135 с. (Державні будівельні норми України).*
- *3. Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування. ДБН В.2.5-74:2013. – [Чинний від 01-01-14]. – К.: Мінрегіон України, 2013. – 172 с. (Державні будівельні норми України).*

13. Класифікація приміщень за умовами середовища.

14. Основи пожежної безпеки електроустановок.

15. Пожежна безпека електричних мереж.

16. Пожежна безпека силових, освітлювальних та спеціальних електроустановок.

17. Захист від статичної електрики. Блискавкозахист.

18. Електричне обладнання загального призначення та вибухозахищене.

19. Апарати захисту електричних мереж від небезпечних режимів роботи.

20. Заземлення.

Рекомендована література

- *Кулаков О.В., Росоха В.О. Електротехніка та пожежна профілактика в електроустановках. Підручник – Харків: НУЦЗУ, 2010.*

- НАПБ А.01.001-2014. Правила пожежної безпеки в Україні: Затв. Наказом МВС України 30.12.2014 N 1417.
- Наказ Міністерства палива та енергетики України від 25.07.2006 України від 15.01.2018 року № 258 «Про затвердження Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів» зі змінами.
- Правила улаштування електроустановок. – Київ: Міненгерговугілля України, 2017. – 422 с.
- НПАОП 40.1-1.21-98 (ДНАОП 0.00-1.21-98). Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.
- ДСТУ EN 62305-1:2012 (EN 62305-1:2011, IDT). Захист від блискавки. Частина 1. Загальні принципи. Чинний від 2012-08-01.
- ДСТУ EN 62305-2:2012 (EN 62305-2:2010, IDT). Захист від блискавки. Частина 2. Керування ризиками. Чинний від 2012-08-01.
- ДСТУ EN 62305-3:2012 (EN 62305-3:2011, IDT). Захист від блискавки. Частина 3. Фізичні руйнування споруд та небезпека для життя людей. Чинний від 2012-08-01.
- ДСТУ EN 62305-4:2012 (EN 62305-4:2010, IDT). Захист від блискавки. Частина 4. Електричні та електронні системи, розташовані в будинках і спорудах. Чинний від 2012-08-01.

21. Поняття про вогнестійкість будівельних конструкцій.

22. Пожежно-технічні характеристики будівельних елементів.

23. Методика проведення випробувань будівельних конструкцій на вогнестійкість.

Рекомендована література

- Будівельні конструкції та їх поведінка в умовах надзвичайних ситуацій: навч. посіб. / О.В. Васильченко, Ю.В. Квітковський, О.В. Миргород, О.А. Стельмах. – Х.: НУЦЗУ, 2015. – 485 с.
- Стійкість будівель та споруд при пожежі: навчальний посібник / Отрош Ю.А., Тригуб В.В., Рашкевич Н.В., Щолоков Е.Е. – Харків: НУЦЗУ, 2023 – 291 с.
- Стійкість будівель та споруд при пожежі: практикум. Для підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» відповідно до освітньо-професійної програми «Пожежна безпека» / Укладачі: В.В. Тригуб, Ю.А. Отрош, Н.В. Рашкевич, Е.Е. Щолоков. – Х: НУЦЗУ, 2023. – 188 с.
- ДСТУ 2272:2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.
- ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва.

24. Сили та засоби пожежно-рятувальних підрозділів.

25. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів.
26. Визначення потрібної кількості сил та засобів для гасіння пожежі.
27. Види, зміст і сутність оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів.
28. Керівник гасіння пожежі.
29. Управління силами і засобами.
30. Тактична підготовка.
31. Складання та використання оперативних карток гасіння пожеж.

Рекомендована література

- *Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.*
- *Наказ МВС України № 340 від 26.04.2018 року «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж».*
- *Наказ ДСНС України № 375 від 02.04.2024 року «Рекомендації про особливості виконання органами управління та підрозділами ДСНС завдань за призначенням у населених пунктах і на територіях під час збройної агресії».*
- *Наказ МВС України № 511 від 15.06.2017 року «Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту».*
- *Наказ ДСНС України № 727 від 12.12.2022 року «Про організацію тактичної підготовки».*
- *Наказ ДСНС України № НС-848 від 24.10.2023 року «Про затвердження Методичних рекомендацій із складання, корегування та відпрацювання оперативних карток гасіння пожеж».*
- *Наказ МНС України № 312 від 07.05.2007 року «Про затвердження Правил безпеки праці в органах та підрозділах МНС України».*
- *Наказ МВС України № 116 від 10.02.2022 року «Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій».*
- *Наказ МНС України № 1341 від 16.12.2011 року «Про затвердження Методики розрахунку сил і засобів, необхідних для гасіння пожеж у будівлях і на територіях різного призначення».*
- *Наказ МВС України № 780 від 25.09.2023 року «Про затвердження Порядку організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження».*
- *Окреме доручення Голови ДСНС № В-352 від 24.06.2022 року «Про введення в дію Інструкції зі складання Карток оперативно-тактичних дій на*

пожежах».

- *НАПБ 05.035-2004 Інструкція щодо гасіння пожеж у резервуарах із нафтою та нафтопродуктами.*

- *Окреме доручення Голови ДСНС № В-269 від 23.05.2022 року «Про організацію гасіння пожеж на складах нафтопродуктів в умовах ведення бойових дій».*

- *Окреме доручення Голови ДСНС № 022-01-од ппу від 22.03.2022 року «Про забезпечення безпеки».*

- *ДСТУ 2272:2006 ССБП. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.*

- *Довідник керівника гасіння пожежі. – Київ: ТОВ «Літера-Друк», 2016. – 320 с.*

- *Методичні матеріали навчального посібника «Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану». URL: <https://dsns.gov.ua/upload/1/9/2/4/3/5/9/diyi-dsns-objednana-kniga-compressed.pdf>.*

- *Пожежна тактика: Підручник / Ключ П.П., Палюх В.Г., Пустовой А.С., Сенчихін Ю.М., Сировой В.В. – Х.: Основа, 1998. – 592 с.*

- *Основи тактики гасіння пожеж: навч. посіб. / Ю.М. Сенчихін, А.А. Лісняк, І.Г. Дерев'янка та ін. – Х.: НУЦЗУ, 2015.– 216 с. URL: <http://books.nuczu.edu.ua/download.php?rec=5325&mode=1>.*

- *Аналітичні розрахунки для обґрунтування оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів: Практикум. / В.В. Сировий, Ю.М. Сенчихін, Л.В. Ушаков, О.В. Бабенко. – Х.: НУЦЗУ, ХНАДУ, 2010. – 236 с.*

32. Загальні відомості про системи пожежної сигналізації та пожежні сповіщувачі.

33. Теплові пожежні сповіщувачі. Димові оптико-електронні пожежні сповіщувачі.

34. Принципи побудови та роботи пожежних приймально-контрольних приладів та устаткування керування та індикації.

35. Загальні відомості про системи автоматичного пожежогасіння. Системи водяного та пінного пожежогасіння.

36. Загальні відомості та елементи систем газового пожежогасіння.

37. Загальні відомості та елементи систем порошкового та аерозольного пожежогасіння.

38. Принципи побудови систем оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей.

39. Критерії вибору та принципи розміщення пожежних сповіщувачів на об'єктах, що захищаються.

Рекомендована література

- *Сучасні системи автоматичного пожежогасіння: навч. посібник / НУЦЗУ. –Х.: ФОП Панов А.М., 2018. –276с. Дерев'янка А.А., Бондаренко С.М., Антошкін О.А., Мурін М.М., - Харків: НУЦЗУ, 2018.- 276 с.*

- Системи пожежної та охоронно-пожежної сигналізації. Христич В.В., Дерев'яно О.А., Бондаренко С.М., Антошкін О.А. Конспект лекцій. Харків: АПБУ, 2008.- 136 с

- ДБН В.2.5-56-2014 Системи протипожежного захисту. – К.: Міністерство регіонального розвитку та будівництва України. – 2014. – 280 с.

- ДСТУ EN 54-1:2003 Системи пожежної сигналізації. Частина 1. Вступ. Вид. офіційне. – К. : Держспоживстандарт України, 2004.

- ДСТУ-Н CEN/TS 54-14:2009 Системи пожежної сигналізації та оповіщення. Частина 14. Настанови щодо побудови, проектування, монтування, введення в експлуатацію, експлуатування і технічного обслуговування (CEN/TS 54-14:2004, IDT).

40. Основні вимоги пожежної безпеки об'єктів будівництва.

41. Планування і забудова територій. Забезпечення будівель, будинків і споруд системами протипожежного захисту, зовнішнім та внутрішнім протипожежним водопроводом.

42. Дотримання вимог пожежної та техногенної безпеки у виробничих та складських будинках промислових підприємств.

43. Дотримання протипожежних вимог у громадських будинках.

44. Вимоги до протипожежного захисту будівель і споруд різного призначення.

45. Дотримання протипожежних вимог в житлових будинках.

Рекомендована література

- ДСТУ 8828:2019 «Пожежна безпека. Загальні положення».

- ДСТУ 2272:2006 «Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять».

- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності».

- ДСТУ 8855:2019 «Визначення класу наслідків (відповідальності)».

- ДБН В.1.1.7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва».

- ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій».

- ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту».

- ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація».

- ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди».

- СНіП 2.09.02-85* «Виробничі будівлі».

- ДБН В.2.2-43:2021 «Будівлі та споруди. Складські будівлі. Основні положення».

- ДБН В.2.2-28:2010 «Будинки адміністративного та побутового призначення».

- ДБН В.2.2-9:2018 «Громадські будинки та споруди. Основні положення».

- ДБН В.2.2-15:2019 «Житлові будинки. Основні положення».
  - ДБН В.2.2-16:2019 «Культурно-видовищні та дозвілєві заклади».
  - ДБН В.2.2-23:2009 «Підприємства торгівлі. Будинки і споруди».
  - ДБН В.2.2-20:2008 «Будинки і споруди. Готелі».
  - ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту».
  - НАПБ А.01.001-2014 «Правила пожежної безпеки в Україні».
  - ДБН В.2.2-8-98 «Будинки і споруди. Підприємства, будівлі і споруди по зберіганню та переробці зерна».
  - ДБН В.2.2-23:2009 «Підприємства торгівлі. Будинки і споруди».
  - ДБН В.2.2-3:2018 «Заклади освіти. Будинки і споруди».
  - ДБН В.2.2-10:2022 «Заклади охорони здоров'я. Основні положення».
  - ДБН В.2.3-15:2007 «Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів».
  - ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту».
  - ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».
  - ДБН В.2.5-67:2013 «Опалення, вентиляція та кондиціонування». [Електронний ресурс]. – URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=50154
  - ДБН В.2.5-20:2018 «Газопостачання. Інженерне обладнання будинків і споруд».
- наказ МВС України від 30.12.2014 року №1417 «Правила пожежної безпеки в Україні».

46. Класифікація та будова пожежних відцентрових насосів.

47. Класифікація та будова насосів об'ємного типу та струминних насосів.

48. Основні пожежні автомобілі загального призначення. Їх класифікація та особливості конструкції.

49. Основні пожежні автомобілі цільового призначення. Їх класифікація та особливості конструкції.

50. Спеціальні пожежні автомобілі. Їх класифікація та особливості конструкції.

51. Спеціальні аварійно-рятувальні машини. Їх класифікація та особливості конструкції.

52. Організації експлуатації протипожежної техніки.

Рекомендована література

- Ларін О.М., Мисюра М.І, Кривошей Б.І., Воробйов О.В. *Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Частина 1. Конструкції базових шасі та матеріали, які використовують при виготовленні пожежної та аварійно-рятувальної техніки* / Х.: УЦЗУ, 2007.

- *Пожежні машини: навч. Посіб.* / О.М. Ларін, В.Г. Баркалов, С.А. Виноградов, А.Я. Калиновський, О.М. Семків. – Х.: НУЦЗУ, К.: МПБП

“Гордон”, 2016. – 279 с.

- *Експлуатація пожежної та аварійно-рятувальної техніки: навч. Посіб. / О.М. Ларін, О.М. Семків, М.І. Мисюра, Б.І. Кривошея — Х: НУЦЗУ, КП “Міськдрук”, 2012. - 312 с.*

- *Настанова з експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України, наказ ДСНС України №432 від 27.06.2013 р.*

- *Наказ МВС України 06.02.2020 № 99 Про затвердження Положення про визначення та застосування спеціальних транспортних засобів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.*

53. Оцінка пожежовибухобезпеки середовища усередині технологічного обладнання.

54. Пожежна безпека виходу горючих речовин із нормально працюючого та пошкодженого технологічного обладнання.

55. Категорування приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною і пожежною небезпекою.

56. Пожежна безпека та протипожежний захист сільськогосподарських процесів.

57. Пожежна профілактика при транспортуванні та зберіганні горючих рідин і газів.

58. Пожежна небезпека та протипожежний захист автозаправних та газозаправних станцій.

59. Пожежна безпека технологічних процесів отримання аміаку.

60. Пожежна безпека процесів фарбування та сушіння пофарбованих виробів.

61. Пожежна безпека при проведенні вогневих ремонтних робіт на виробництві.

Рекомендована література

- *Теоретичні основи пожежної профілактики технологічних процесів та апаратів. Підручник / О.П. Михайлюк, В.В. Олійник, Г.О. Мозговий. – Харків. – ХНАДУ, 2014. – 380 с.*

- *Теоретичні основи пожежної профілактики технологічних процесів та апаратів: практикум / О.П. Михайлюк, В.В. Олійник, В.М. Сирих. – Х.: НУЦЗУ, 2016. – 198 с.*

- *Пожежна безпека об’єктів підвищеної небезпеки: навчальний посібник / О.П. Михайлюк, В.В. Олійник, І.Я. Кріса, П.А. Білим, О.О.Тесленко. – Х.: УЦЗУ, 2010. – 343 с.*

- *ДСТУ 2272-2006. ССБТ. Пожежна безпека. Терміни та визначення.*

- *ДСТУ 8828:2019. Пожежна безпека. Загальні положення.*

- *ДСТУ Б В.1.1-36:2016. Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою.*

- ДБН В.2.2-8-98 Підприємства, будівлі та споруди по зберіганню та переробці зерна.
- ДБН В.2.6-221:2021 Конструкції силосів з гофрованою стінкою для зерна. Основні положення
- ВБН В.2.2-58.1-94. Проектування складів нафти і нафтопродуктів з тиском насичених парів не вище 93,3 кПа.
- ВБН В.2.2-58.2-94. Резервуари вертикальні сталеві для зберігання нафти та нафтопродуктів з тиском насичених парів не вище 93,3 кПа.
- НАПБ А.01.001-2014. Правила пожежної безпеки в Україні. Наказ МВС України від 30.12.2014 № 1417.
- НАПБ В.01.057-2006 Правила пожежної безпеки в агропромисловому комплексі України. Затв. МНС 4.04.2006 №730/770.
- НАПБ В.01.054-2015/510 Правила пожежної безпеки для підприємств і організацій автомобільного транспорту України
- Правила пожежної безпеки в компаніях, на підприємствах та в організаціях енергетичної галузі України. Наказ Мін. енергетики та вугільної промисловості України №491 від 26.09.2018.
- НАОП 8.1.00-1.04-90 Правила будови і безпечної експлуатації аміачних холодильних установок.
- НПАОП 00.0-5.12-01. Інструкція з організації безпечного ведення вогневих робіт на вибухопожежонебезпечних та вибухонебезпечних об'єктах.

62. Розвідка зони НС.
63. Розшук постраждалих.
64. Дії рятувальників після знаходження постраждалих в завалах.
65. Транспортування постраждалих.
66. Технічні засоби проведення аварійно-рятувальних робіт.
67. Організація аварійно-рятувальних робіт при руйнуванні будівель.
68. Організація аварійно-рятувальних робіт при ДТП.

Рекомендована література

- Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Наказ МВС №340 від 26.04.2018.
- Рятувальні роботи при надзвичайних ситуаціях: Навчальний посібник / Аветисян В.Г., Сенчихін Ю.М., Тригуб В.В., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., – Х: Федорко, 2010. – 240 с.
- Аветисян В.Г., Грицина І.М., Остапов К.М. Організація аварійно-рятувальних робіт: Курс лекцій. – Харків : НУЦЗУ, 2021. - 170 с.
- В.Г. Аветисян. Організація аварійно-рятувальних робіт на зруйнованих будівлях. Практичний посібник. – Харків.: АЦЗУ МНС України, 2004. – 71 с.

- Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану – навчальний посібник / Мирослав Коваль, Дмитро Чалий, Віктор Ковальчук, Василь Лоїк, Олександр Синельников, Іван Паснак, Артур Ренкас, Андрій Домінік, Володимир Товарянський, | Юрій Ключка, Василь Матухно, Дмитро Поліщук, Сергій Гассієв, Андрій Лісняк, Євген Слепужніков, Євген Криворучко, Віктор Покалюк, Микола Григор'ян, Тетяна Костенко, Дмитро Журбинський, Анатолій Фомін, Олександр Жихарєв, Світлана Голікова, Вікторія Коленко, Наталія Оніщенко. - Львів: ЛДУБЖД, 2023. - 308 с. (рис. 185, табл. 28, Бібліогр. 93).

- Наказ ДСНС України №80 від 28.01.2020р. "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку дій аварійно-рятувальних формувань ДСНС під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (небезпечних подій), пов'язаних із дорожньо-транспортними пригодами"

- Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Наказ МНС України 07.05.2007 р. № 312.

69. Організація забезпечення протипожежного захисту в Україні.

70. Організація та здійснення державного нагляду в ДСНС України.

71. Порядок обліку пожеж та їх наслідків.

72. Оформлення первинних документів за фактом пожежі.

73. Організація і проведення планових та позапланових перевірок.

74. Порядок подання та реєстрації документів дозвільного характеру

75. Ліцензування діяльності щодо надання послуг та виконання робіт протипожежного призначення

76. Організація навчання населення правилам пожежної безпеки та діям у надзвичайних ситуаціях.

Рекомендована література

- Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 року № 5403-VI.

- Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 року № 877-V.

- Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 року № 2806-IV.

- Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 року № 222-VIII

- Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 року № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».

- Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2003 року № 2030 «Про затвердження Порядку обліку пожеж та їх наслідків» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 313)

- Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 року № 5 «Про затвердження Типового положення про відомчу пожежну охорону».

- Постанова Кабінету Міністрів України від 05 вересня 2018 року

№ 715 «Про затвердження Критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій».

- Постанова КМУ від 05.06.2013 р. № 440 «Про затвердження Порядку подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки».

- Постанова КМУ від 26.06. 2013 р. № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».

- Постанова КМУ від 23.11.2016 року № 852 «Деякі питання ліцензування господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення»

- Наказ МВС України від 17.01.2019 року № 22 «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, та інших форм розпорядчих документів».

- Наказ ДСНС України від 24.01.2019 року № 56 «Про удосконалення ведення документообігу при здійсненні функцій державного нагляду (контролю)».

- Наказ МВС України від 24.07.2017 року № 621 «Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами».

- Наказ ДСНС України від 16.08.2017 року № 445 «Про забезпечення ведення обліку пожеж та їх наслідків».

- Наказ ДСНС України від 22.04.2024 року № 468 «Про організацію перевірок заяв та повідомлень про пожежі».

- Наказ МВС України від 21.11.2023 року № 945 «Про затвердження Типового положення про службу пожежної безпеки».

- ДСТУ 8828:2019. Пожежна безпека. Загальні положення.

- ДСТУ 2272:2006. ССБП. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.

- Правила пожежної безпеки в Україні. Наказ МВС України від 30.12.2014 № 1417.

77. Правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

78. Критерії розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику від провадження господарської діяльності.

79. Основні положення нормативно-правових актів щодо проведення процедур паспортизації, ідентифікації та декларування потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки. Основні положення нормативно-правових актів щодо розробки суб'єктами господарювання плану локалізації й ліквідації аварійних ситуацій та аварій.

80. Загальні вимоги до організації техногенної та пожежної безпеки на об'єктах.

81. Державний нагляд (контроль) з питань цивільного захисту.

82. Загальні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення.

83. Порушення та розгляд справ про адміністративне правопорушення відповідно до ст. ст. 120, 175, 175-2, 188-8 КУпАП.

84. Порушення та розгляд справ про адміністративне правопорушення відповідно до ст.ст. 164, 183, 188-16 КУпАП.

85. Застосування посадовими особами центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сферах техногенної та пожежної безпеки, заходів реагування.

86. Відповідальність за порушення порядку здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Рекомендована література

- Кодекс цивільного захисту України. Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>.

- Кодекс України про адміністративні правопорушення. Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

- Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>.

- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства у сфері державного нагляду (контролю). Закон України від 03.11.2016 р. №1727– VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>.

- О.О. Островерх, Т.М. Ковалевська, О.В. Савченко. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту. Навч. посіб. Х., ФОП Панов А.М., 2017. 184 с.

- Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів МНС України. Наказ МВС України від 27.07.2016 р. № 725. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1162-16#Text>.

87. Організація караульної служби ДПРЧ.

88. Організація гарнізонної служби.

89. Організація службової підготовки.
90. Особливості організації служби в підрозділах ДСНС України що охороняють об'єкти на договірних засадах.
91. Організація роботи в підрозділах з питань охорони праці.
92. Організація роботи в пожежно-рятувальному підрозділі по обліку та нагляду за протипожежним водопостачанням.
93. Організація контролю в ДПРЧ за випробування пожежно-технічного обладнання.
94. Організація роботи в ДПРЧ по контролю за правильною експлуатацією пожежних рукавів.

Рекомендована література

- *Організація служби та підготовки особового складу пожежно-рятувальних під-розділів: навч. посіб./ Безуглов О.Є., Іщук В.М., Коленов О.М., Назаров О.О., Попов В.М. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міськдрук», 2012. – 436 с.*
- *Організація служби та професійної підготовки: навч. посіб./ Безуглов О.Є., Іщук В.М., Коленов О.М., Назаров О.О. НУЦЗУ, КП «Міськдрук», 2015.*
- *Первинна підготовка пожежного-рятувальника: навч. посіб./ О.М. Коленов, О.Є. Безуглов, В.М. Іщук. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міськдрук», 2013.*
- *Наказ МВС України від 10.02.2022 року № 116 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Зі змінами від 07.03.2023 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-22#Text>*
- *Наказ МВС України від 12.06.2023 року № 480. Про затвердження Змін до Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. [Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1186-23#Text>].*

Голова фахової атестаційної комісії
доктор технічних наук, професор

Оксана КИРИЧЕНКО

ПРОГРАМА фахового іспиту

Метою фахового іспиту є перевірка у вступників рівня знань, умінь, навичок та здібностей до зазначеного виду діяльності. Фаховий іспит проводиться в усній формі з використанням чотирьох питань, що наведені у білетах. Час на підготовку до відповіді складає 30 хвилин.

Для проведення фахового іспиту створюється фахова атестаційна комісія на чолі з головою.

Для складання іспиту вступник може використовувати ручки, олівці, лінійку, калькулятор. Усі інші матеріали, як то законодавчі та нормативні акти, методичні матеріали, довідники, словники, записи, конспекти, тощо, а також засоби мобільного зв'язку, будь-які носії інформації протягом випробування вступникам використовувати суворо забороняється. В разі порушення зазначених вимог, а також при виявленні проявів несамостійного виконання вступниками завдань фахового іспиту, які проявляються, наприклад, у вигляді розмов, підказування, інших видів спілкування, члени фахової атестаційної комісії мають право припинити проведення випробування з вступником з виставленням йому загальної незадовільної оцінки.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ З ФАХОВОГО ІСПИТУ

Рівень знань кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за стобальною шкалою (від 100 до 200 балів) за такими критеріями:

Кількість балів	Критерії, за якими оцінюється відповідь
190 – 200	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, логічно та послідовно виклав матеріал, показав: уміння застосовувати закони і правила в конкретних ситуаціях, володіння спеціальною термінологією з публічного управління та мовною культурою.
160-189	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, при цьому допустив не грубі помилки; логічно та послідовно виклав матеріал, показав уміння застосовувати нормативно-правову базу України. При відповіді кандидат вільно застосовував спеціальну термінологією з публічного управління.
125-159	Кандидат на навчання показав знання основного матеріалу, але не розкрив його деталей, припустився при цьому окремі помилки або дав неточні формулювання, виявив володіння спеціальною термінологією та мовною культурою.
100-124	Кандидат на навчання знає незначну частину програмного матеріалу, у відповідях на питання припускається грубих

	помилки, слабо володіє спеціальною термінологією та мовною культурою.
0-99	Кандидат на навчання не знає значної частини програмного матеріалу, не може надати відповіді на питання білету, не володіє спеціальною термінологією, має низьку мовну культуру.

В разі отримання вступником менше 100 балів, фаховий іспит вважається не складеним, а такій особі відмовляється в подальшій участі в конкурсі на зарахування на навчання.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ІСПИТ

1. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови.
2. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.
3. Національний стандарт України. Склад реквізитів документів. Вимоги до тексту документа.
4. Термін та його ознаки. Термінологія обраного фаху.

Рекомендована література

- *Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація : Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.*
  - *Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2020. 624 с.*
  - *Погиба Л.Г., Грибіниченко Т.О., Голіченко Л.М. Українська мова фахового спрямування. К.: Кондор, 2021. 348 с.*
  - *Стилістика для державних службовців : навч. посіб. / Богданова І.Є., Лептуга О.К. Х., 2019. 130 с.*
  - *Українська мова (за професійним спрямуванням) : практикум / О.О. Старова, А.С. Промська. Х., НУЦЗУ, 2018. 100 с.*
  - *Український правопис / Нац. акад. наук України ; ред. Є. І. Мазніченко, В. Є. Македон, С. В. Шарабанова. – Київ : Наукова думка, 2019. – 390 с.*
  - *Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2023. 536 с.*
  - *Шевчук С. В. Українське професійне мовлення : Навчальний посібник. К. : Алерта, 2022. 248 с.*
5. Русь-Україна (Київська держава).
  6. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького. Українська козацька держава.
  7. Українська революція (1917-1920рр.).

8. Голодомор – геноцид українського народу (1932-1933 рр.)
9. Україна в умовах незалежності.

Рекомендована література

- Багалій Д.І. *Історія Слобідської України.* – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 256 с.
- Балушок В. *Українська етнічна спільнота. Етногенез, історія, етнотімія.* - Біла Церква, 2008. – 303 с.
- Бойко О.Д. *Історія України. Посібник.* – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 717 с.
- Відейко М. Ю. *Україна: від Трипілля до Антів.* - К., 2008. – 279 с.
- Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. *Історія України: конспект лекцій.* – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 68 с.
- *Історія України: підручник // В.М. Литвин, - 3-тє допрац. та доповн. видав.* – К.: Наукова думка, 2013. – 991 с.
- *Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів // О.М. Бут, М.І. Бушин, Ю.І. Вовк.* – Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.
- *Історія України: підручник // В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко.* - 2-е вид. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2018. – 360 с.
- *Історія України: хрестоматія.* – К.: Наукова думка, 2013. – 1056 с.

10. Філософське вчення про розвиток.
11. Мислення та мова. Логічні форми мислення.
12. Соціальні відносини. Суспільство. Особистість.
13. Культура як людська реальність.

Рекомендована література

- Данильян О.Г. *Філософія: Підручник / О.Г. Данильян, В.М. Тараненко.* – Х. : Право, 2012.
- Подольська Є.А. *Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник.* – К. : Центр навчальної літератури, Інкос, 2006.
- Причепій Є.М. *Філософія: Підручник / Є.М. Причепій, А.М. Черній, Л.А. Чекаль.* – К. : Академвидав, 2005.
- *Філософія: Навчальний посібник / за ред. І.Ф. Надольного.* – К. : Вікар, 2004.
- *Філософія : Курс лекцій / Бичко В.І., Табачковський В.Г., Горак Г.І. та ін.* – 2-е вид. – К. : Либідь, 1994.

95. Основні поняття та закони хімії.
96. Хімія і пожежна безпека.
97. Періодичний закон та періодична система Менделєєва Д.І.

98. Загальні закономірності хімічних процесів.
99. Реакція горіння як окисно-відновний процес.
100. Корозія та захист металів та сплавів.
101. Класифікація і номенклатура основних класів неорганічних речовин.
102. Хімія елементів та їх сполук.
103. Класифікація і номенклатура органічних сполук.

Рекомендована література

- Конспект лекцій з дисципліни “Загальна неорганічна хімія” / Укладачі: Ю.К. Гапон, Є. Д. Слепужніков, М. А. Чиркіна. - Х.: НУЦЗУ, 2023. – 199 с.

- Хімія у сфері цивільного захисту: підручник / О.О. Кіреєв та ін. Харків: НУЦЗУ, 2021. – 484 с.

- Хімія: методичні вказівки для самостійної роботи. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакалаврському) рівні за заочною (дистанційною) формою навчання / О. О. Кіреєв, Гапон Ю.К., Чиркіна М.А., Христич О.В. Харків : НУЦЗУ, 2021. – 74 с.

- Кіреєв О.О., Тарасова Г.В., Щербина О.М., Кукуєва В.В. Практикум з хімії. Друге видання. Харків: АЦЗУ, 2008. – 200 с.

- Гапон Ю.К., Чиркіна М.А., Христич О.В. Хімія: збірник завдань та тестів. Харків : НУЦЗУ, 2021. – 93 с

104. Використання електронних таблиць для створення та обробки табличних даних.

105. Обробка табличних баз даних за допомогою електронних таблиць.

106. Створення та обробка реляційних баз даних.

107. Локальні та глобальні комп’ютерні мережі.

Рекомендована література

- Основи інформатики та обчислювальної техніки: Підручник / Іванов В.Г. -Х: Видавництво «Право», 2015. -312 с. ISBN: 978-966-458-371-5

- Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навч. посібник / Буйницька О.П. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. 240 с. ISBN: 978-611-01-0996-3

- Інформатика: Excel та Basic for Application: навч. посібник / Лопотко О.В. – Львів: «Магнолія 2006», 2021. 272 с. ISBN 978-966-2025-96-5

- Малярів М.В. Основи інформаційних технологій [Електронний ресурс]: Курс лекцій / М.В. Малярів, В.В. Христич, М.М. Журавський. – Харків: НУЦЗУ, 2019. –184 с. – Режим доступу: http://www.asbit.nuczu.edu.ua/files/metod_OIT/Kurs_lek_OIT.pdf

- Інформатика та інформаційні технології у цивільній безпеці: Практикум / [Малярів М.В, Гусева Л.В., Паніна О.О. та ін.]; Під заг. ред. М.В. Малярова. - Харків: НУЦЗ України, 2015. - 330 с. (електронна

108. Фізичні основи механіки.
109. Молекулярно-кінетична теорія і термодинаміка.
110. Електрика і магнетизм.
111. Коливання і хвилі.

Рекомендована література

- Кучерук І.М. та ін. Загальний курс фізики. Т. 1-3. – Київ: Техніка, 1999.
  - Горбачук І.Т. Загальна фізика (збірник задач). Навчальний матеріал М 1,2. – Київ: Вища школа, 1993.
  - Фізика. Розділи: Механіка. Молекулярна фізика і термодинаміка. Електростатика. Постійний електричний струм: довідник / Укладачі: В.Г. Борисенко, Ю.Ф. Деркач, В.І. Кривцова, О.М. Кудін, К.Р. Умеренкова. – Х.: НУЦЗУ, 2023. – 94 с.
  - Фізика. Розділи: Магнітне поле. Електромагнетизм. Коливання, хвилі і хвильові явища. Елементи квантової механіки. Фізика атома і атомного ядра. Елементи фізики твердого тіла: довідник / Укладачі: В.Г. Борисенко, Ю.Ф. Деркач, В.І. Кривцова, О.М. Кудін, К.Р. Умеренкова. – Х.: НУЦЗУ, 2023. – 120 с.
112. Елементи лінійної і векторної алгебри та аналітичної геометрії.
  113. Диференціальне числення функцій однієї змінної. Границя функції і похідна.
  114. Диференціальне та інтегральне числення функції кількох змінних..
  115. Елементи теорії ймовірностей та математичної статистики.

Рекомендована література

- Тевяшев А.Д., Литвин О.Г., Кривошеєва Г.М. та ін. Вища математика у прикладах та задачах. Ч.1- 4. Х.: ХНУРЕ, 2004.
  - Мунтян В.К., Підгорний О.Г. Вища математика: практикум.- Х.: НУЦЗУ, 2011.- 159 с.
  - Мунтян В.К., Говаленков С.В. Вища математика: методичні рекомендації з організації самостійної роботи при вивченні дисципліни.- Х.: НУЦЗУ, 2015.- 213 с.
116. Пожежні рукава.
  117. Рукавне обладнання.
  118. Ручні та переносні пожежні стволи та монітори.
  119. Повітряно-механічна піна. Обладнання для отримання ПМП.
  120. Переносні пожежні драбини. Немеханізований пожежний інструмент.

121. Газодимозахисна служба в підрозділах ДСНС України.
122. Класифікація засобів індивідуального захисту органів дихання (ЗІЗОД).
123. Будова та принцип роботи апаратів на стисненому повітрі (АСП).
124. Розрахунки тиску та часу виходу ланки при роботі в АСП.
125. Правила роботи в АСП.

Рекомендована література

- *Наказ МВС України №25 від 15.01.2018 «Про затвердження Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників».*
- *Наказ ДСНС України №760 від 26.12.2024 «Методичні рекомендації з експлуатації та ремонту пожежних рукавів в пожежно-рятувальних підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій».*
- *Порядок організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження. Наказ МВС України № 780 від 25.09.2023 р.*
- *Положення про газодимозахисну службу Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Наказ ДСНС № 870 від 31.10.2023 р..*
- *Основи створення та експлуатації засобів індивідуального захисту / [Стрілець В.М., Ковальов П.А., Бородич П.Ю., Росоха С.В.] – Харків : НУЦЗУ, 2014. – 360 с.*
- *Коленов О.М., Безуглов О.Є., Іщук В.М.Первинна підготовка рятувальника: навчальний посібник /О.М. Коленов, О.Є. Безуглов, В.М. Іщук. – Х.: НУЦЗУ, 2013. – 455 с.*

126. Закони термодинаміки.
127. Основні термодинамічні процеси.
128. Термодинаміка рідин пари.
129. Основні поняття теплопереносу. Стаціонарна теплопровідність.
130. Конвекційний теплообмін.
131. Теплопередача
132. Променистий теплообмін
133. Нестаціонарна теплопровідність.

Рекомендована література

- *Рябова І.Б., Сайчук І.В., Шаршанов А.Я. Термодинаміка і теплопередача у пожежній справі. -Харків: АПБУ, 2002. -352 с.*
- *Термодинаміка і теплопередача у цивільній безпеці: навч. посіб./ А.Я. Шаршанов, І.Б. Рябова. –Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2013 –380 с.*
- *Шаршанов А.Я., Сайчук І.Б. Термодинаміка і теплопередача. Методичні вказівки до вивчення курсу та контрольні завдання. . -Харків: УЦЗУ, 2007. -165 с.*
- *Шаршанов А.Я., Дзюбик А.Р., Лега А.Л., Сайчук І.В., Юзьків Т.Б.*

Термодинаміка і теплопередача у пожежній справі. Практикум. Лабораторні роботи. -Харків: УЦЗУ, 2007. -250 с.

134. Основи горіння.
135. Матеріальний баланс горіння.
136. Тепловий баланс горіння.
137. Виникнення горіння. Види виникнення горіння.
138. Горіння рідин.
139. Горіння газів.
140. Горіння твердих горючих матеріалів.
141. Горіння дисперсних повітряних систем.
142. Розвиток пожеж.
143. Припинення горіння.

Рекомендована література

- *Трегубов Д.Г., Дадашов І.Ф., Мінська Н.В., Гапон Ю.К., Чиркіна-Харламова М.А.. Фізико-хімічні основи розвитку та гасіння пожеж горючих рідин. Х.: НУЦЗ України, 2024. 216 с.*

- *Тарахно О.В. Основні положення процесу горіння. Виникнення процесу горіння. Навчальний посібник. / Тарахно О.В., Трегубов Д.Г., Жернокльов К.В., Коврегін В.В. – Х. 6 – НУЦЗУ. Тернопіль: ТВ «Терно-граф», 2020. – 412 с. табл.*

- *Тарахно О.В. Теорія розвитку та припинення горіння. Практикум. В 2-х частинах/ Тарахно О.В., Трегубов Д.Г., Жернокльов К.В., Шепєлева А.І., Коврегін В.В. - Харків: НУЦЗУ, 2011.*

- *Тарахно О.В. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Теорія розвитку та припинення горіння» / Тарахно О.В., Жернокльов К.В. - Харків : УЦЗУ, 2006. – 208 с.*

144. Системи і схеми водопостачання населених пунктів та виробничих об'єктів.

145. Водопровідні мережі та запірно-регулююча арматура у системах водопостачання.

146. Резервуари, напірно-регулюючі споруди: призначення, особливості розрахунку та експлуатації.

147. Насосні станції: призначення, особливості розрахунку та експлуатації.

148. Безводопровідне протипожежне водопостачання. Протипожежне водопостачання в умовах воєнного стану.

149. Внутрішній протипожежний водопровід.

150. Насосно-рукавні системи.

151. Контроль за станом систем протипожежного водопостачання.

Рекомендована література

- *Протипожежне водопостачання: Підручник / О.А. Петухова, В.А. Андронов, С.А. Горносталь, Р.Е. Черепаха. - Х.: Друкарня Мадрид, 2022 . – 280 с.*

- 2. Спеціальне водопостачання: Практикум / О.А. Петухова, С.А. Горносталь, Ю.В. Уваров. - Х.: ХНАДУ, 2015. — 108 с.

- 3. Внутрішній водопровід та каналізація. Частина I. Проектування. Частина II. Будівництво. ДБН В.2.5-64:2012. – [Чинний від 01-03-13]. – К.: Держбуд України, 2013. – 135 с. (Державні будівельні норми України).

- 4. Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування. ДБН В.2.5-74:2013. – [Чинний від 01-01-14]. – К.: Мінрегіон України, 2013. – 172 с. (Державні будівельні норми України).

152. Класифікація приміщень за умовами середовища.

153. Основи пожежної безпеки електроустановок.

154. Пожежна безпека електричних мереж.

155. Пожежна безпека силових, освітлювальних та спеціальних електроустановок.

156. Захист від статичної електрики. Блискавкозахист.

157. Електричне обладнання загального призначення та вибухозахищене.

158. Апарати захисту електричних мереж від небезпечних режимів роботи.

159. Заземлення.

Рекомендована література

- Кулаков О.В., Росоха В.О. Електротехніка та пожежна профілактика в електроустановках. Підручник – Харків: НУЦЗУ, 2010.

- НАПБ А.01.001-2014. Правила пожежної безпеки в Україні: Затв. Наказом МВС України 30.12.2014 N 1417.

- Наказ Міністерства палива та енергетики України від 25.07.2006 України від 15.01.2018 року № 258 «Про затвердження Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів» зі змінами.

- Правила улаштування електроустановок. – Київ: Міненгерговугілля України, 2017. – 422 с.

- НПАОП 40.1-1.21-98 (ДНАОП 0.00-1.21-98). Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

- ДСТУ EN 62305-1:2012 (EN 62305-1:2011, IDT). Захист від блискавки. Частина 1. Загальні принципи. Чинний від 2012-08-01.

- ДСТУ EN 62305-2:2012 (EN 62305-2:2010, IDT). Захист від блискавки. Частина 2. Керування ризиками. Чинний від 2012-08-01.

- ДСТУ EN 62305-3:2012 (EN 62305-3:2011, IDT). Захист від блискавки. Частина 3. Фізичні руйнування споруд та небезпека для життя людей. Чинний від 2012-08-01.

- ДСТУ EN 62305-4:2012 (EN 62305-4:2010, IDT). Захист від блискавки. Частина 4. Електричні та електронні системи, розташовані в будинках і спорудах. Чинний від 2012-08-01.

160. Поняття про вогнестійкість будівельних конструкцій.
161. Пожежно-технічні характеристики будівельних елементів.
162. Методика проведення випробувань будівельних конструкцій на вогнестійкість.
163. Поняття про архітектурно-конструктивні структури будівель.
164. Зовнішні впливи на будівлю. Силові та несилкові впливи. Вимоги до будівель.
165. Класифікація промислових будівель. Основні фактори, що впливають на виробничі процеси.
166. Класифікація і основні властивості будівельних матеріалів. Теоретичні основи вогнезахисту деревини і матеріалів з неї.
167. Metали і сплави, що застосовуються в будівництві.

Рекомендована література

- *Будівельні конструкції та їх поведінка в умовах надзвичайних ситуацій: навч. посіб. / О.В. Васильченко, Ю.В. Квітковський, О.В. Миргород, О.А. Стельмах. – Х.: НУЦЗУ, 2015. – 485 с.*
- *Стійкість будівель та споруд при пожежі: навчальний посібник / Отрош Ю.А., Тригуб В.В., Рашкевич Н.В., Щолоков Е.Е. – Харків: НУЦЗУ, 2023 – 291 с.*
- *Забезпечення інженерного захисту територій, будівель і споруд в умовах надзвичайних ситуацій: практикум / О. В. Васильченко, О. В. Савченко, Ю. А. Отрош, О. А. Стельмах. – Х.: НУЦЗУ, 2022. – 252 с.*
- *Стійкість будівель та споруд при пожежі: практикум. Для підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» відповідно до освітньо-професійної програми «Пожежна безпека» / Укладачі: В.В. Тригуб, Ю.А. Отрош, Н.В. Рашкевич, Е.Е. Щолоков. – Х: НУЦЗУ, 2023. – 188 с.*
- *ДСТУ 2272:2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.*
- *ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва.*
- *ДБН В.2.2-9:2018 Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення. Зі Зміною № 1.*
- *ДБН В.2.2-15:2019 Будинки і споруди. Житлові будинки. Основні положення. Зі Зміною № 1.*
- 168. Сили та засоби пожежно-рятувальних підрозділів.
- 169. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів.
- 170. Визначення потрібної кількості сил та засобів для гасіння пожежі.
- 171. Види, зміст і сутність оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів.
- 172. Керівник гасіння пожежі.
- 173. Управління силами і засобами.

174. Тактична підготовка.

175. Складання та використання оперативних карток гасіння пожеж.

Рекомендована література

- *Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.*
- *Наказ МВС України № 340 від 26.04.2018 року «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж».*
- *Наказ ДСНС України № 375 від 02.04.2024 року «Рекомендації про особливості виконання органами управління та підрозділами ДСНС завдань за призначенням у населених пунктах і на територіях під час збройної агресії».*
- *Наказ МВС України № 511 від 15.06.2017 року «Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту».*
- *Наказ ДСНС України № 727 від 12.12.2022 року «Про організацію тактичної підготовки».*
- *Наказ ДСНС України № НС-848 від 24.10.2023 року «Про затвердження Методичних рекомендацій із складання, корегування та відпрацювання оперативних карток гасіння пожеж».*
- *Наказ МНС України № 312 від 07.05.2007 року «Про затвердження Правил безпеки праці в органах та підрозділах МНС України».*
- *Наказ МВС України № 116 від 10.02.2022 року «Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій».*
- *Наказ МНС України № 1341 від 16.12.2011 року «Про затвердження Методики розрахунку сил і засобів, необхідних для гасіння пожеж у будівлях і на територіях різного призначення».*
- *Наказ МВС України № 780 від 25.09.2023 року «Про затвердження Порядку організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження».*
- *Окреме доручення Голови ДСНС № В-352 від 24.06.2022 року «Про введення в дію Інструкції зі складання Карток оперативно-тактичних дій на пожежах».*
- *НАПБ 05.035-2004 Інструкція щодо гасіння пожеж у резервуарах із нафтою та нафтопродуктами.*
- *Окреме доручення Голови ДСНС № В-269 від 23.05.2022 року «Про організацію гасіння пожеж на складах нафтопродуктів в умовах ведення*

бойових дій».

- Окреме доручення Голови ДСНС № 022-01-од ппу від 22.03.2022 року «Про забезпечення безпеки».

- ДСТУ 2272:2006 ССБП. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.

- Довідник керівника гасіння пожежі. – Київ: ТОВ «Літера-Друк», 2016. – 320 с.

- Методичні матеріали навчального посібника «Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану». URL: <https://dsns.gov.ua/upload/1/9/2/4/3/5/9/diyi-dsns-objednana-kniga-compressed.pdf>.

- Пожежна тактика: Підручник / Ключ П.П., Палюх В.Г., Пустовой А.С., Сенчихін Ю.М., Сировой В.В. – Х.: Основа, 1998. – 592 с.

- Основи тактики гасіння пожеж: навч. посіб. / Ю.М. Сенчихін, А.А. Лісняк, І.Г. Дерев'яно та ін. – Х.: НУЦЗУ, 2015.– 216 с. URL: <http://books.nuczu.edu.ua/download.php?rec=5325&mode=1>.

- Аналітичні розрахунки для обґрунтування оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів: Практикум. / В.В. Сировий, Ю.М. Сенчихін, Л.В. Ушаков, О.В. Бабенко. – Х.: НУЦЗУ, ХНАДУ, 2010. – 236 с.

176. Загальні відомості про системи пожежної сигналізації та пожежні сповіщувачі.

177. Теплові пожежні сповіщувачі. Димові оптико-електронні пожежні сповіщувачі.

178. Принципи побудови та роботи пожежних приймально-контрольних приладів та устаткування керування та індикації.

179. Загальні відомості про системи автоматичного пожежогасіння. Системи водяного та пінного пожежогасіння.

180. Загальні відомості та елементи систем газового пожежогасіння.

181. Загальні відомості та елементи систем порошкового та аерозольного пожежогасіння.

182. Принципи побудови систем оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей.

183. Критерії вибору та принципи розміщення пожежних сповіщувачів на об'єктах, що захищаються.

Рекомендована література

- Сучасні системи автоматичного пожежогасіння: навч. посібник / НУЦЗУ. –Х.: ФОП Панов А.М., 2018. –276с. Дерев'яно А.А., Бондаренко С.М., Антошкін О.А., Мурін М.М., - Харків: НУЦЗУ, 2018.- 276 с.

- Системи пожежної та охоронно-пожежної сигналізації. Христич В.В., Дерев'яно О.А., Бондаренко С.М., Антошкін О.А. Конспект лекцій. Харків: АПБУ, 2008.- 136 с

- ДБН В.2.5-56-2014 Системи протипожежного захисту. – К.: Міністерство регіонального розвитку та будівництва України. – 2014. –

280 с.

- ДСТУ EN 54-1:2003 Системи пожежної сигналізації. Частина 1. Вступ. Вид. офіційне. — К. : Держспоживстандарт України, 2004.

- ДСТУ-Н CEN/TS 54-14:2009 Системи пожежної сигналізації та оповіщення. Частина 14. Настанови щодо побудови, проектування, монтування, введення в експлуатацію, експлуатування і технічного обслуговування (CEN/TS 54-14:2004, IDT).

184. Регулювання містобудівної діяльності в Україні.

185. Основні вимоги пожежної безпеки об'єктів будівництва.

186. Планування і забудова територій. Забезпечення будівель, будинків і споруд системами протипожежного захисту, зовнішнім та внутрішнім протипожежним водопроводом.

187. Дотримання вимог пожежної та техногенної безпеки у виробничих та складських будинках промислових підприємств.

188. Дотримання протипожежних вимог у громадських будинках.

189. Вимоги до протипожежного захисту будівель і споруд різного призначення.

190. Дотримання протипожежних вимог в житлових будинках.

Рекомендована література

- ДСТУ 8828:2019 «Пожежна безпека. Загальні положення».

- ДСТУ 2272:2006 «Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять».

- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності».

- ДСТУ 8855:2019 «Визначення класу наслідків (відповідальності)».

- ДБН В.1.1.7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва».

- ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій».

- ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту».

- ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація».

- ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди».

- СНіП 2.09.02-85* «Виробничі будівлі».

- ДБН В.2.2-43:2021 «Будівлі та споруди. Складські будівлі. Основні положення».

- ДБН В.2.2-28:2010 «Будинки адміністративного та побутового призначення».

- ДБН В.2.2-9:2018 «Громадські будинки та споруди. Основні положення».

- ДБН В.2.2-15:2019 «Житлові будинки. Основні положення».

- ДБН В.2.2-16:2019 «Культурно-видовищні та дозвіллеві заклади».

- ДБН В.2.2-23:2009 «Підприємства торгівлі. Будинки і споруди».

- ДБН В.2.2-20:2008 «Будинки і споруди. Готелі».

- ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту».
  - НАПБ А.01.001-2014 «Правила пожежної безпеки в Україні».
  - ДБН В.2.2-8-98 «Будинки і споруди. Підприємства, будівлі і споруди по зберіганню та переробці зерна».
  - ДБН В.2.2-23:2009 «Підприємства торгівлі. Будинки і споруди».
  - ДБН В.2.2-3:2018 «Заклади освіти. Будинки і споруди».
  - ДБН В.2.2-10:2022 «Заклади охорони здоров'я. Основні положення».
  - ДБН В.2.3-15:2007 «Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів».
  - ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту».
  - ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».
  - ДБН В.2.5-67:2013 «Опалення, вентиляція та кондиціонування». [Електронний ресурс]. – URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=50154
  - ДБН В.2.5-20:2018 «Газопостачання. Інженерне обладнання будинків і споруд».
- наказ МВС України від 30.12.2014 року №1417 «Правила пожежної безпеки в Україні».

191. Основні механізми та системи з яких складається двигуни внутрішнього згоряння.

192. Будова шасі автомобіля.

193. Класифікація та будова пожежних відцентрових насосів.

194. Класифікація та будова насосів об'ємного типу та струминних насосів.

195. Основні пожежні автомобілі загального призначення. Їх класифікація та особливості конструкції.

196. Основні пожежні автомобілі цільового призначення. Їх класифікація та особливості конструкції.

197. Спеціальні пожежні автомобілі. Їх класифікація та особливості конструкції.

198. Спеціальні аварійно-рятувальні машини. Їх класифікація та особливості конструкції.

199. Організації експлуатації протипожежної техніки.

Рекомендована література

- Ларін О.М., Мисюра М.І, Кривошей Б.І., Воробйов О.В. *Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Частина 1. Конструкції базових шасі та матеріали, які використовують при виготовленні пожежної та аварійно-рятувальної техніки* / Х.: УЦЗУ, 2007.

- *Пожежні машини: навч. Посіб.* / О.М. Ларін, В.Г. Баркалов, С.А. Виноградов, А.Я. Калиновський, О.М. Семків. – Х.: НУЦЗУ, К.: МПБП “Гордон”, 2016. – 279 с.

- *Експлуатація пожежної та аварійно-рятувальної техніки: навч.*

Посіб. / О.М. Ларін, О.М. Семків, М.І. Мисюра, Б.І. Кривошея — Х: НУЦЗУ, КП “Міськдрук”, 2012. - 312 с.

- *Настанова з експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України, наказ ДСНС України №432 від 27.06.2013 р.*

- *Наказ МВС України 06.02.2020 № 99 Про затвердження Положення про визначення та застосування спеціальних транспортних засобів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.*

200. Потенційно небезпечні процеси. Технологічні регламенти та схеми технологічних процесів.

201. Оцінка пожежовибухобезпеки середовища усередині технологічного обладнання.

202. Пожежна безпека виходу горючих речовин із нормально працюючого та пошкодженого технологічного обладнання.

203. Категорування приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною і пожежною небезпекою.

204. Пожежна безпека та протипожежний захист сільськогосподарських процесів.

205. Пожежна профілактика при транспортуванні та зберіганні горючих рідин і газів.

206. Пожежна небезпека та протипожежний захист автозаправних та газозаправних станцій.

207. Пожежна безпека технологічних процесів отримання аміаку.

208. Пожежна безпека процесів фарбування та сушіння пофарбованих виробів.

209. Пожежна безпека при проведенні вогневих ремонтних робіт на виробництві.

Рекомендована література

- *Теоретичні основи пожежної профілактики технологічних процесів та апаратів. Підручник / О.П. Михайлюк, В.В. Олійник, Г.О. Мозговий. – Харків. – ХНАДУ, 2014. – 380 с.*

- *Теоретичні основи пожежної профілактики технологічних процесів та апаратів: практикум / О.П. Михайлюк, В.В. Олійник, В.М. Сирих. – Х.: НУЦЗУ, 2016. – 198 с.*

- *Пожежна безпека об'єктів підвищеної небезпеки: навчальний посібник / О.П. Михайлюк, В.В. Олійник, І.Я. Кріса, П.А. Білим, О.О.Тесленко. – Х.: УЦЗУ, 2010. – 343 с.*

- *ДСТУ 2272-2006. ССБТ. Пожежна безпека. Терміни та визначення.*

- *ДСТУ 8828:2019. Пожежна безпека. Загальні положення.*

- *ДСТУ Б В.1.1-36:2016. Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою.*

- *ДБН В.2.2-8-98 Підприємства, будівлі та споруди по зберіганню та переробці зерна.*

- ДБН В.2.6-221:2021 Конструкції силосів з гофрованою стінкою для зерна. Основні положення
- ВБН В.2.2-58.1-94. Проектування складів нафти і нафтопродуктів з тиском насичених парів не вище 93,3 кПа.
- ВБН В.2.2-58.2-94. Резервуари вертикальні сталеві для зберігання нафти та нафтопродуктів з тиском насичених парів не вище 93,3 кПа.
- НАПБ А.01.001-2014. Правила пожежної безпеки в Україні. Наказ МВС України від 30.12.2014 № 1417.
- НАПБ В.01.057-2006 Правила пожежної безпеки в агропромисловому комплексі України. Затв. МНС 4.04.2006 №730/770.
- НАПБ В.01.054-2015/510 Правила пожежної безпеки для підприємств і організацій автомобільного транспорту України
- Правила пожежної безпеки в компаніях, на підприємствах та в організаціях енергетичної галузі України. Наказ Мін. енергетики та вугільної промисловості України №491 від 26.09.2018.
- НАОП 8.1.00-1.04-90 Правила будови і безпечної експлуатації аміачних холодильних установок.
- НПАОП 00.0-5.12-01. Інструкція з організації безпечного ведення вогневих робіт на вибухопожежонебезпечних та вибухонебезпечних об'єктах.

210. Розвідка зони НС.
211. Розшук постраждалих.
212. Дії рятувальників після знаходження постраждалих в завалах.
213. Транспортування постраждалих.
214. Технічні засоби проведення аварійно-рятувальних робіт.
215. Організація аварійно-рятувальних робіт при руйнуванні будівель.
216. Організація аварійно-рятувальних робіт при ДТП.

Рекомендована література

- Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Наказ МВС №340 від 26.04.2018.
- Рятувальні роботи при надзвичайних ситуаціях: Навчальний посібник / Аветисян В.Г., Сенчихін Ю.М., Тригуб В.В., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., – Х: Федорко, 2010. – 240 с.
- Аветисян В.Г., Грицина І.М., Остапов К.М. Організація аварійно-рятувальних робіт: Курс лекцій. – Харків : НУЦЗУ, 2021. - 170 с.
- В.Г. Аветисян. Організація аварійно-рятувальних робіт на зруйнованих будівлях. Практичний посібник. – Харків.: АЦЗУ МНС України, 2004. – 71 с.
- Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану – навчальний посібник / Мирослав Коваль, Дмитро Чалий, Віктор Ковальчук, Василь Лоїк, Олександр Синельніков, Іван Паснак, Артур Ренкас, Андрій

Домінік, Володимир Товарянський, | Юрій Ключка, Василь Матухно, Дмитро Поліщук, Сергій Гасієв, Андрій Лісняк, Євген Слепужніков, Євген Криворучко, Віктор Покалюк, Микола Григор'ян, Тетяна Костенко, Дмитро Журбинський, Анатолій Фомін, Олександр Жихарєв, Світлана Голікова, Вікторія Коленко, Наталія Оніщенко. - Львів: ЛДУБЖД, 2023. - 308 с. (рис. 185, табл. 28, Бібліогр. 93).

- Наказ ДСНС України №80 від 28.01.2020р. "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку дій аварійно-рятувальних формувань ДСНС під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (небезпечних подій), пов'язаних із дорожньо-транспортними пригодами"

- Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Наказ МНС України 07.05.2007 р. № 312.

217. Захисний одяг та спорядження.

218. Пожежні рукава.

219. Подолання 100-м смуги з перешкодами.

220. Робота з рятувальними мотузками.

221. Роботи з ручними пожежними драбинами.

222. Оперативне розгортання відділень з установкою пожежно-рятувального автомобіля на пожежний гідрант.

223. Оперативне розгортання відділень з установкою пожежно-рятувального автомобіля на природне водо джерело.

224. Оперативне розгортання відділень з подачею одного ствола "А" та одного ствола "Б" з установкою автоцистерни на пожежний гідрант.

Рекомендована література

- Наказ МВС України від 26.04.2018 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж. Зі змінами від 14.05.2024 року.

- Правила безпеки праці в організаціях і підрозділах МНС України. затверджені Наказом від 07.05.2007 р. № 312

- Наказ МВС України від 12.06.2023 року № 480. Про затвердження Змін до Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту.

- ДСТУ 2273:2006 Система стандартів безпеки праці "Пожежна техніка".

225. Вправи із захисним одягом та спорядженням.

226. Вправи з пожежними драбинами.

227. Робота в апараті на стисненому повітрі в теплодимокамері (виконання оперативних завдань в промисловій зоні)

228. Робота в апараті на стисненому повітрі в теплодимокамері (виконання оперативних завдань в житловій зоні)

Рекомендована література

- *Наказ МВС України від 12.06.2023 року № 480. Про затвердження Змін до Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту.*

- *Порядок організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження. Наказ МВС України № 780 від 25.09.2023 р.*

- *Положення про газодимозахисну службу Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Наказ ДСНС № 870 від 31.10.2023 р.*

- *Правила безпеки праці в організаціях і підрозділах МНС України. затверджені Наказом від 07.05.2007 р. № 312.*

229. Вибухові суміші та речовини. Заходи безпеки при поводженні з ними.

230. Допомога під вогнем. Допомога на полі бою.

231. Зображення місцевості та вимірювання відстані та площ на топографічних картах.

232. Прямокутні та географічні координати об'єктів.

233. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута.

234. Радіаційні характеристики джерел іонізуючого випромінювання та його біологічна дія.

235. Класифікація радіаційних аварій та заходи захисту при аваріях на радіаційнонебезпечних об'єктах.

236. Захист в надзвичайних ситуаціях хімічного та біологічного характеру.

237. Основи вогневої підготовки та стрільби зі стрілецької зброї.

238. Сутність дисципліни в ДСНС України. Загальні права та обов'язки співробітників ДСНС.

Рекомендована література

- *Барбашин В. В., Вальченко О. І., Ігнат'єв О. М., Ромін А. В. Радіаційний, хімічний та біологічний захист : курс лекцій. Для спеціальностей: «цивільний захист», «пожежна безпека». Харків : НУЦЗУ, 2012. 80 с.*

- *Бугайов А. Ю., Іванець Г. В., Ігнат'єв О. М., Толкунов І. О. Основи спеціальної та військової підготовки : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2016. 106 с.*

- *Довідник з військової топографії / редакційно-видавничий центр ЗСУ Військовий інститут КНУ ім. Т. Шевченка. Київ. 2016. 119 с.*

- *Ігнат'єв О. М., Фесенко Г. В. Прогнозування і оцінка радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях реактора) на радіаційно-небезпечних об'єктах : методичні*

вказівки та завдання до виконання розрахунково-графічної роботи. Харків : НУЦЗУ, 2012. 20 с.

- Ляпа М. М., Петренко В. М., Судніков О. І. та ін. Вогнева підготовка : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2011. 283 с.

- Назаров О. О., Барбашин В. В., Толкунов І. О., Рюмін В. В. Основи організації піротехнічних робіт : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2012. 340 с.

- Наказ МВС України від 15.06.2017 року №511 «Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту».

- Наказ МВС України від 29.11.2019 року №1000 «Про затвердження Методики прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин під час аварій на хімічно небезпечних об'єктах і транспорті».

- Матухно В.В., Толкунов І.О., Попов І.І., Іванець Г.В., та ін. Основи спеціальної та військової підготовки: підручник. Харків : НУЦЗУ, 2021. 275.

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання будівництва військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд» від 8 листопада 2022 р. № 1255. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-2022-%D0%BF#Text>.

- Фортифікація та маскування. Навч.посібн. / С.І. Дьяков, О.Л.Колос, А.А. Верстівський та ін., – Київ: «Літера», 2023. – 146с.

- НПАОП 0.00-1.66-13 Правила безпеки під час поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення – Затв. Наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України 12.06.2013. – К.: Норматив, 2013. — 127 с.

- Ролі Еванс, Боб Седон за підтримки Йовани Чараніч, Вибухові боєприпаси. Посібник для України.: 2022. – 224с.

- Наказ МВС від 01.02.2016р. №70 «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text>.

- Крістофер Е. Ларсен. Тактика легкої піхоти для для малих підрозділів. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kristofer_Larsen/Taktyka_lehkoj_pikhoty_dlia_malykh_hrur.pdf?PHPSESSID=mb63d4mcdd3gbsv9ursmpgku73.

- Настанови зі стрілецької справи. Книга І: 5,45-мм автомати Калашникова (АК-74, АКС-74, АК-74Н, АКС-74 Н) та ручні кулемети Калашникова (РПК-74, РПКС-74, РПК-74Н, РПКС-74Н), ручний протитанковий гранатомет (РПГ-7, РПГ-7Д), гранатомет АГС-17 «ПОЛУМ'Я», 9-мм пістолет Макарова (ПМ). — Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2022. — 304 с.

- *Настанова зі стрілецької справи. Ручні гранати.* — Київ: «Центр учбової літератури», 2022. — 54 с. ISBN 978-611-01-2723-3.
- *Довідник з військової топографії / редакційно-видавничий центр ЗСУ Військовий інститут КНУ ім. Т. Шевченка.* Київ. 2016. 119 с.
- *Полякова Н.О. Навчальна туристична топографо-краєзнавча практика: навч.-метод. посіб. для студентів спеціальності туризм.* Київ, КНУ Т. Шевченка. 2017. 33 с.
- *Стахневич Л. В. Вогнева підготовка: підготовка стрілецької зброї і протитанкового гранатомета до стрільби та прийоми і правила стрільби із них : навч. посіб. (з методичними рекомендаціями).* Київ : «Ліра-К», 2015. 194 с.
- *Удянський М. М., Толкунов І. О., Бондаренко О. О., Матухно В. В., та ін. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2019. 156 с.*
- *Тарасюк В.С., Матвійчук М.В. Паламар М.В., Поляруш В.В., Корольова Н.Д., Подолян В.М. Малик С.Л., Кривецька Н.В. Перша медична (екстрена) допомога з елементами тактичної медицини на до госпітального етапі в умовах надзвичайних ситуацій.* – К.: Медицина, 2015.

- 239. Організація забезпечення протипожежного захисту в Україні.
- 240. Організація та здійснення державного нагляду в ДСНС України.
- 241. Порядок обліку пожеж та їх наслідків.
- 242. Оформлення первинних документів за фактом пожежі.
- 243. Організація і проведення планових та позапланових перевірок.
- 244. Порядок подання та реєстрації документів дозвільного характеру
- 245. Ліцензування діяльності щодо надання послуг та виконання робіт протипожежного призначення
- 246. Організація навчання населення правилам пожежної безпеки та діям у надзвичайних ситуаціях.

Рекомендована література

- *Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 року № 5403-VI.*
- *Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 року № 877-V.*
- *Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 року № 2806-IV.*
- *Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 року № 222-VIII*
- *Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 року № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».*
- *Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2003 року № 2030 «Про затвердження Порядку обліку пожеж та їх наслідків» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 313)*

- *Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 року № 5 «Про затвердження Типового положення про відомчу пожежну охорону».*
- *Постанова Кабінету Міністрів України від 05 вересня 2018 року № 715 «Про затвердження Критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій».*
- *Постанова КМУ від 05.06.2013 р. № 440 «Про затвердження Порядку подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки».*
- *Постанова КМУ від 26.06. 2013 р. № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».*
- *Постанова КМУ від 23.11.2016 року № 852 «Деякі питання ліцензування господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення»*
- *Наказ МВС України від 17.01.2019 року № 22 «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, та інших форм розпорядчих документів».*
- *Наказ ДСНС України від 24.01.2019 року № 56 «Про удосконалення ведення документообігу при здійсненні функцій державного нагляду (контролю)».*
- *Наказ МВС України від 24.07.2017 року № 621 «Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами».*
- *Наказ ДСНС України від 16.08.2017 року № 445 «Про забезпечення ведення обліку пожеж та їх наслідків».*
- *Наказ ДСНС України від 22.04.2024 року № 468 «Про організацію перевірок заяв та повідомлень про пожежі».*
- *Наказ МВС України від 21.11.2023 року № 945 «Про затвердження Типового положення про службу пожежної безпеки».*
- *ДСТУ 8828:2019. Пожежна безпека. Загальні положення.*
- *ДСТУ 2272:2006. ССБП. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.*
- *Правила пожежної безпеки в Україні. Наказ МВС України від 30.12.2014 № 1417.*

247. Перша допомога при різних видах кровотеч та різної локалізації. Сучасний підхід.
248. Ознаки зупинки серця. Серцево-легенева реанімація.
249. Травми. Опіки та перегрівання, Відмороження та переохолодження.
250. Огляд постраждалого та оцінка його стану.
251. Травми. Перша допомога при переломах.
252. Травми. Перша допомога при травмах грудної клітини.
253. Перша допомога при отруєннях.
254. Невідкладні медичні стани.
255. Травми. Перша допомога при травмах черевної порожнини.

Рекомендована література

- *Домедична допомога на місці події : практичний посібник / П.Б. Волянський, А.М. Гринзовський, С.О. Гур'єв та ін. ; за заг. ред. д.н.держ.упр., професора П.Б. Волянського та д.мед.н., професора С.О. Гур'єва. – Херсон: Видавничий дім "Гельветика", 2020. – 224с.*
- *Екстрена медична допомога травмованим на догоспітальному етапі: навчальний посібник. Крилюк В.О., Гур'єв С.О., Іскра Н.І., Гудима А.А., Соловійов О.С., Кузьмін В.Ю., Максименко М.А., Кузьмінський І.В., Доморацький О.Е., Гродецький В.К., Сурков Д.М., Дзецюх Т.І., Самофал Ю.Є., Крижесвський В.В. – Київ, 2017. – 400с.*
- *Наказ від 09.03. 2022 № 441. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 березня 2022 р. за № 356/37692. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах.*
- *Олійник П.В., Марусич С.М. Перша медична допомога постраждалим у дорожньо-транспортних пригодах. -Львів: «Сполом», 2004.-88 с.*
- *Роцін Г.Г. Екстрена медична допомога (базова підтримка життя) Київ 2009.-138 с.*
- Старушенко Л.І. Анатомія та фізіологія людини. К.: Вищ. шк., 1999.-213с.*
256. Правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.
257. Критерії розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику від провадження господарської діяльності.
258. Основні положення нормативно-правових актів щодо проведення процедур паспортизації, ідентифікації та декларування потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки. Основні положення нормативно-правових актів щодо розробки суб'єктами господарювання плану локалізації й ліквідації аварійних ситуацій та аварій.
259. Загальні вимоги до організації техногенної та пожежної безпеки на об'єктах.
260. Державний нагляд (контроль) з питань цивільного захисту.

261. Загальні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення.

262. Порушення та розгляд справ про адміністративне правопорушення відповідно до ст. ст. 120, 175, 175-2, 188-8 КУпАП.

263. Порушення та розгляд справ про адміністративне правопорушення відповідно до ст.ст. 164, 183, 188-16 КУпАП.

264. Застосування посадовими особами центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сферах техногенної та пожежної безпеки, заходів реагування.

265. Відповідальність за порушення порядку здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Рекомендована література

- *Кодекс цивільного захисту України. Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>.*

- *Кодекс України про адміністративні правопорушення. Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.*

- *Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>.*

- *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства у сфері державного нагляду (контролю). Закон України від 03.11.2016 р. №1727– VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>.*

- *О.О. Островерх, Т.М. Ковалевська, О.В. Савченко. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту. Навч. посіб. Х., ФОП Панов А.М., 2017. 184 с.*

- *Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів МНС України. Наказ МВС України від 27.07.2016 р. № 725. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1162-16#Text>.*

266. Організація караульної служби ДПРЧ.

267. Організація гарнізонної служби.

268. Організація службової підготовки.

269. Особливості організації служби в підрозділах ДСНС України що охороняють об'єкти на договірних засадах.

270. Організація роботи в підрозділах з питань охорони праці.

271. Організація роботи в пожежно-рятувальному підрозділі по обліку та нагляду за протипожежним водопостачанням.

272. Організація контролю в ДПРЧ за випробування пожежно-технічного обладнання.

273. Організація роботи в ДПРЧ по контролю за правильною експлуатацією пожежних рукавів.

Рекомендована література

- Організація служби та підготовки особового складу пожежно-рятувальних під-розділів: навч. посіб./ Безуглов О.Є., Іщук В.М., Колонов О.М., Назаров О.О., Попов В.М. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міськдрук», 2012. – 436 с.
- Організація служби та професійної підготовки: навч. посіб./ Безуглов О.Є., Іщук В.М., Колонов О.М., Назаров О.О. НУЦЗУ, КП «Міськдрук», 2015.
- Первинна підготовка пожежно-рятувальника: навч. посіб./ О.М. Колонов, О.Є. Безуглов, В.М. Іщук. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міськдрук», 2013.
- Наказ МВС України від 10.02.2022 року № 116 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Зі змінами від 07.03.2023 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-22#Text>
- Наказ МВС України від 12.06.2023 року № 480. Про затвердження Змін до Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. [Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1186-23#Text>].

Голова фахової атестаційної комісії
доктор технічних наук, професор

Оксана КИРИЧЕНКО

28 березня 2025 року